

Oponentský posud bakalářské práce Jana Henyše
Krácení ve dvojslabičných apelativech deklinačního typu *žena* (korpusový výzkum)

Bakalářská práce Jana Henyše si klade za cíl vytvořit na základě korpusových dat seznam jmen deklinačního typu *žena*, u nichž dochází v některých tvarech ke krácení. Práce začíná představením zpracování problematiky v mluvnicích a Pravidlech českého pravopisu, přičemž příručky do práce zahrnuté odrážejí více než 150 let vývoje reflexe problematiky. Autor výslovně nechává stranou komparaci přístupů příruček a pro následné ověřování vybírá jevy, na kterých se publikace shodují. V druhé části práce detailně popisuje získání seznamu apelativ deklinačního typu *žena*, u nichž se vyskytuje krácení, z korpusu SYN2015 a ověřuje tvrzení, která se objevují v mluvnicích a Pravidlech českého pravopisu.

Na práci oceňuji tyto aspekty: autor je schopen jasně stanovit cíl, odůvodnit ho a v krocích popsat, jak postupoval při jeho dosahování, je si vědom omezení spojených se získáváním dat z korpusu (některá jména se v něm nevyskytují, lemmatizace je občas chybná), je schopen účinně pokládat dotazy nad korpusovými daty, ale přitom na automaticky získané výsledky slepě nespolehá a do svého výzkumu vkládá mnoho ruční práce. Je si vědom diachronního rozměru problematiky, kterou zkoumá, a svá tvrzení dokládá příklady. Při kritice mluvnic (Mluvnice současné češtiny a Akademické gramatiky spisovné češtiny), které nezohledňují některé jím nalezené jevy (alternaci u jmen *jáhla*, *žábra*, *máry* a *siločára*), ověřuje na korpusu SYN2005, ze kterého mluvnic vyčázejí, že i v něm se alternace u zmíněných jmen vyskytuje. Cením si také toho, že do výzkumu zahrnul pluralia tantum a navzdory tvrzením v mluvnicích i slova více než dvojslabičná odvozená od slov, u nichž se krácení vyskytuje.

Několik aspektů práce vyžaduje komentář:

V anglickém abstraktu chybí informace o tom, odkud byly tvary extrahovány.

V představení korpusového výzkumu se uvádí, že autor využil materiálu korpusů SYN2015 a SYN, ale extrakce proběhla zřejmě pouze na korpusu SYN2015 a korpus SYN byl využíván k otázkám menším, specializovanějším. Tato informace v textu chybí.

V části 2.1.4.1 mi chyběla explicitní informace, zda ze seznamu byla, nebo nebyla vyřazena lemmata *flóra* a *chlouba* (z tabulky 8 vyplývá, že ano).

Při pojednání o krácení u konkrétního a abstrakt autor uvádí, že tato kategorie vliv na krácení nemá, protože se mezi jmény s krácením objevil „značný“ počet abstrakt. Není zřejmé, jak se autor staví k polysémním lexémům, ale pokud počítáme jako abstraktní všechna jména s alespoň jedním abstraktním významem, dostáváme se podle tabulky 8 na nejvíce 8 jmen (*čára*, *dráha*, *chvála*, *rána*, *váha*, *síla*, *bída*, *víra*) z 39. U čtyř z nich navíc můžeme mluvit v některém významu o konkrétnosti (*čára*, *dráha*, *rána*, *váha*). Prosím autora o vyjádření, zda je tento počet pro něj značný, nebo o jinou formulaci tohoto dílčího závěru.

Polysémní lexémy by si podle mého názoru zasloužily větší pozornost – nebo pakliže se jim autor nechtěl věnovat, tak alespoň explicitní stanovisko k této otázce někde v úvodu práce.

V závěru práce chybí shrnutí poznatků, ke kterým práce došla – závěr je v současné podobě spíše tematickým než rematickým sdělením, což je škoda, protože práce dochází k některým novým výsledkům, které by bylo vhodné publikovat např. ve formě studie.

Pravopisně je text na dobré úrovni, překlepy a ostatní chyby se objevují marginálně (např. s. 24 – *dotaz* místo *dotazech*, v pozn. 48 chybí závorka, na s. 40 chybí čárka před *a proto*). Typografická stránka je také poměrně uspokojivá, ale někdy se objevuje chybné pořadí uvozovek a tečky (např. s. 7), často není jasné, podle jakých zákonitostí klade autor odkaz k poznámce pod čarou do vlastního textu, často je mezi odkazem do poznámky pod čarou a předchozím textem ponechána mezera (např. s. 6, 16, 32), na některých místech jsou dva odkazy na poznámku pod čarou hned za sebou u jednoho místa (např. s. 35, 40), v tabulce na s. 22 působí odsazení posledního znaku na samostatný řádek rušivě a ve dvou případech chybí kurzivní značení metajazykově užitých výrazů (s. 13, 37). Není také jasné, proč se některé práce citují pouze v poznámce pod čarou a jiné uvedením citační závorky s rokem a číslem strany přímo v textu (např. s. 37).

Celkově práce jednoznačně splňuje požadavky na práce tohoto typu kladené, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

V Praze 25. 8. 2016

Mgr. Pavlína Synková